

Začíná se rodit plán na záchranu uhlí v Česku. Je schovaný za bateriemi

Jan Brož

jan.broz@hn.cz

HN 22.9.2024

Sněmovna v pátek začala jednat poslední z řady novel energetického zákona zvaných Lex OZE, které zásadně promění celý sektor. Návrh označovaný pro pořádek římskou trojkou přináší nové moderní prvky, jako je ukládání elektřiny či řízení sítě prostřednictvím propojených, menších zařízení. Jejich potřebu, na rozdíl od ještě relativně nedávné doby, dnes zpochybňuje málokdo a progresivní část energetického sektoru jejich zavedení toužebně očekává.

Méně se však v souvislosti s Lex OZE III. mluví o tom, že obsahuje i pasáže zaměřené spíše na tradici, fosilní energetiku. A další nejspíš ještě přibudou. Tyto změny naopak toužebně očekávají všichni, kdo se obávají příliš rychlého konce výroby elektřiny z uhlí, jehož pálení je však čím dál méně rentabilním byznysem.

Společnost Sev.en Pavla Tykače avizovala, že uhelné zdroje vypne už v příštím roce. ČEZ bude nejspíš následovat brzy poté. Dokončení nových jaderných bloků bude však tou dobou ještě hodně daleko. Jak mezidobí překlenout, by však rovněž mohla vyřešit „baterková“ novela Lex OZE III.

Už existující vládní návrh obsahuje paragraf, který do českého právního řádu zavádí takzvané kapacitní mechanismy. Jde o způsob financování zdrojů, které stojí mimo trh, v případě potřeby jsou však připraveny dodat potřebný výkon. A za tuto připravenost dostávají zaplacen. Náklady se pak promítají do koncových cen v regulované složce. V českých pod-

mínkách by se do kapacitních mechanismů mohly zapojit nové plynové zdroje, které plánuje stavět ČEZ v současných uhelných lokalitách.

Česko však u kapacitních mechanismů propáslo příhodnou dobu. Pokud v Lex OZE III. projdou, neznamená to, že je bude moci Česko jen tak uplatnit. Jde o netržní, veřejnou podporu a jako takovou ji stát bude muset obhájit před Evropskou komisí. „Musíme notifikovat plyn,“ říká proto zpravodaj návrhu, poslanec ODS Ivan Adamec.

Získat souhlas na dotace pro pálení fosilních paliv je však v současnosti mnohem složitější, než když je před sedmi lety zavádělo Polsko či Německo. V prvé řadě musí provozovatel přenosové soustavy ČEPS předložit takzvané posouzení zdrojové přiměřenosti, tedy zda opravdu existuje pro Česko riziko nedostatku elektřiny. Evropská organizace provozovatelů „přenosovek“ ENTSO-E ho následně srovná s obdobnými analýzami z jiných zemí a posoudí, zda není možné elektřinu do Česka dovážet.

Až pokud se prokáže, že nedostatek i tak hrozí, bude možné notifikovat podporu u Evropské komise, a pokud projde, tak poskytovatele vysoutěžit v technologicky neutrálním tendru. „Bariéry, kterými by se muselo úspěšně projít, aby takový scénář nastal, jsou hodně mocné. Muselo by být prokázáno, že nedostatečnost opravdu existuje. A jak to prokážete v zemi uprostřed Evropy, která je se všemi propojená interkonektory?“ říká zdroj HN, který je s procesem

notifikace kapacitních mechanismů dobře obeznámen. „Vyžadovalo by to hodně velkou kreativitu,“ dodává.

Český stát je však ke kreativitě evidentně připraven. S kapacitními platbami se vesměs počítá jen pro budoucí výrobu elektřiny z plynu a i největší fosilní nadšenci dnes přiznávají, že pro uhlí jsou těžko průchozí. I pro další fungování nerentabilních uhelných zdrojů se však rýsuje řešení v rámci novely Lex OZE III. Jak bude vypadat, není zřejmé, podle Adamce se však na příslušných pozměňovacích návrzích už pracuje.

„Dostaneme se do období, kdy stabilních zdrojů bude málo a elektřina několik dnů v roce nebude. Plynovky nejsme schopni rychle postavit.

Potřebujeme tedy překlenout dva tři roky. Hnědouchelné elektrárny by třeba jely na minimální výkon a využívaly by se jen ve chvílích nedostatku elektřiny. A samozřejmě je otázka, jak by to stát mohl zaplatit,“ nastínil Adamec. Kvůli projednání očekávaných úprav si zákonodárci schválili i prodloužení lhůty mezi prvním a druhým čtením o 10 dní na 70.

To je však vývoj, kterého se děsí zástupci moderní energetiky. Obávají se, že příliš kreativní, „fosilní“ zásahy do novely v konečném důsledku ohrozí i zavedení baterií a agregátorů, tedy systémů, které pomáhají s balancováním sítě.

Ty musí Česko implementovat podle evropské směrnice, přičemž už

nyní má několikaleté zpoždění. „Agregace a flexibilita představují nástroje pro efektivnější řízení spotřeby a výroby energie, kdy obě strany budou moci lépe reagovat na situaci na trhu. Bez Lex OZE III. by další rozumný rozvoj bezemisních zdrojů v Česku byl velice obtížný a jsem velmi rád, že se konečně začínáme blížit k přijetí této přelomové novely,“ prohlásil Jan Fousek, výkonný ředitel Asociace pro akumulaci energie AKU-BAT CZ.

Novela navíc obsahuje i další důležité body. Zavádí lepší ochranu spotřebitelů nebo prodlužuje funkční období radních Energetického regulačního úřadu a zároveň snižuje jejich počet z pěti na tři.

ze skupiny Sev.en přestane kvůli nerentabilitě. K té je však Česko, zdá se, připraveno.